

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 4 listopada 1931 r.
sygn. akt III 1 Rw 1727/31**

Nie mając wpisu swego prawa w księdze gruntowej strona nie może domagać się uznania nieistniejącego prawa własności, gdyż nie nabyła jeszcze własności, ma jedynie tytuł prawny i posiadanie. Może jedynie domagać się zeznania dokumentu z zezwoleniem na wpis hipoteczny.

Sąd Najwyższy jako sąd rewizyjny
pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego Hroboniego,
w obecności sędziów Sądu Najwyższego Stefki i Dydużyńskiego jako sędziów,
w sporze Jana i Marii z Banasiów Łanoszków rolników w Winiarach, powiat Gdów,
powodów, działających przez adw. dr Franciszka Bardla w Krakowie,
przeciw: (1) Zofii z Lipowskich Koppensowej, właścicielce dóbr w Winiarach, powiat Gdów,
(2) Jadwidze z Lipowskich Krasickiej, właścicielce dóbr w Krakowie, ul.
Lenartowicza 9 i (3) Honoracie z Lipowskich Popławskiej, właścicielce dóbr w Słupi,
powiat Limanowa, pozwanym, działającym przez adw. Edmunda Horowitza
w Krakowie,
o uznanie i wpis prawa własności działki gruntowej 25/4 i 9/34 części działki gruntowej
25/22 z dóbr tabularnych Winiary, lwh 536,
wskutek rewizji pozwanych i rekursu powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie jako sądu odwoławczego z dnia 28 kwietnia 1931 r., sygn. akt II Bc 402/31,
którym ten sąd wskutek odwołania pozwanych zatwierdził wyrok Sądu Okręgowego
w Krakowie z dnia 6 lutego 1931 r., sygn. akt I Cg J 2525/30,
po wysłuchaniu wniosku wiceprokuratora Sądu Najwyższego Zachariasiewicza,
na posiedzeniu niejawnym postanowił:

- 1) nie uwzględnić rewizji pozwanych,
- 2) odrzucić rekurs powodów.

Uzasadnienie

Pozwane zaskarżył wyrok sądu odwoławczego z przyczyn rewizyjnych, wymienionych w § 503 pkt 3 i 4 k.p.c.¹, ale podniosły te przyczyny bezzasadnie.

W odpowiedzi na pozew przyznały wszystkie okoliczności faktyczne pozwu, a zatem wpis prawa własności dóbr tabularnych Winiary liczby wykazu hipotecznego 536 na rzecz Wiktorii Lipowskiej, przyznanie spadku po niej pozwanym do jednej

¹ Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

trzeciej części, dalej, to że Wiktoria Lipowska jako właścicielka tych dóbr w styczniu 1927 r. sprzedała stronie powodowej przedmiot, o który obecnie chodzi w sporze, w stanie wolnym od długów i ciężarów po otrzymaniu całej ceny kupna wydzieliła go i oddała w posiadanie, obowiązała się do zeznania dokumentu z zezwoleniem na wpis prawa własności w księdze gruntowej, ale mimo wezwania ani ona ani pozwane nie dopełniły tego obowiązku; przeciwnie pozwane wystąpiły ze sporem o unieważnienie umowy z przyczyny rzekomo pokrzywdzenia ponad połowę wartości (1 Cg.38/30).

Pozwane w pierwszej instancji nie wystąpiły z twierdzeniem, że były lub że są gotowe zeznać kontrakt kupna-sprzedaży. Twierdzenie to, sprzeczne ze stanem sporu było więc nowością odwoławczą (§ 482 k.p.c.). Sąd odwoławczy, traktując je jako niedopuszczalne, nie popadł zatem w sprzeczność z aktami, a nie uważał pytania co do własności za przesłankę faktyczną, skoro się wyraził, że z przyznania stanu faktycznego skargi wynika nabycie prawa własności przez stronę powodową. Dlatego zarzuty rewizji ze stanowiska, przyczyny z § 503 pkt 3 k.p.c. są bezzasadne.

Szerokie wywody przyczyny z § 503 pkt 4 k.p.c. streszczają się w tym, że strona powodowa, nie mając wpisu swego prawa w księdze gruntowej nie nabyła jeszcze własności, ma jedynie tytuł prawny i posiadanie i dlatego nie może domagać się uznania nieistniejącego jeszcze prawa własności, lecz tylko zeznania dokumentu z zezwoleniem na wpis hipoteczny. Wywody są niesłuszne.

Pozwane oprócz pokrzywdzenia ponad połową wartości (§ 934 ABGB²), które sąd pierwszy uznał za nieuzasadnione i którego w odwołaniu już nie podtrzymały, nie podniosły w pierwszej instancji żadnego innego zarzutu z prawa materialnego, który mogłoby usprawiedliwić ich odmowę dopełnienia umowy mimo wykonania jej w zupełności przez stronę przeciwną. To też obrona ich w sporze wygląda tak, jak gdyby miała na celu przewleczenie jego ukończenia, zwłaszcza że przytoczona dopiero w odwołaniu a następnie w rewizji niewłaściwość żądania pozwu nie jest prawnie uzasadniona.

Treść umowy stron mogłaby uzasadnić żądanie zeznania kontraktu kupna sprzedaży z zezwoleniem na hipoteczne przeprowadzenie wpisu prawa własności, ale i żądanie, postawione w pozwie, nie sprzeciwiają się przepisom prawnym, ponieważ istnieje tytuł prawa własności (§§ 1053, 424 ABGB) i nastąpiło fizyczne oddanie przedmiotu a wskutek tego także nabycie poza hipoteczną własności (pod § 372 ABGB). Dodać wypada, że żądanie pozwu ustępie pierwszym było zbyteczne, ale z drugiej strony nie pogorszyło w niczym płożenia procesowego pozwanych.

Teza plenarnego orzeczenia wiedeńskiego Najwyższego Trybunału Sądowego z 28 października 1908 r., sygn. akt Rw V 1545/08 (G.U.N.F. nr 35), na którą pozwane

² Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: *Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej*, Wiedeń 1811, cz. I-III.

powołały się, nie ma zastosowania w tam sporze, ponieważ nie chodzi obecnie o dopuszczalność egzekucji i na przedmiot nabyty przez stronę powodową, lecz o prawny stosunek jej do pozwanych.

Od orzeczenia sądu drugiej instancji o kosztach niedopuszczalny jest dalszy środek prawny (§ 528 ust. 1 k.p.c.).

Dlatego rekurs strony powodowej musiałby odrzucony bez rozpatrzenia (§ 526 ust. 2 k.p.c.) tak samo ostatni ustęp wywodów rewizji pozwanych, odnoszący się do orzeczenia o kosztach przewodu odwoławczego, musi zostać bez odpowiedzi.

[Przywołane przepisy: w § 503 pkt 3 i 4 k.p.c., § 482 k.p.c., § 503 pkt 3 k.p.c., § 503 pkt 4 k.p.c., § 934 ABGB, §§ 1053, 424 ABGB, § 372 ABGB, § 526 ust.2 k.p.c.]